

Asia: VN/25987/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Karjalan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä tartuntatautilaiksi ja esittää kunnioittavasti seuraavan lausunnon koskien otsikossa mainittua lakialoitetta.

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että tartuntatautilainsäädäntö on selkeää, johdonmukaista ja että siinä huomioidaan perusoikeudet, vastuunjako ja päätöksenteon eri tasot. Lakiluonnos sisältää useita kannatettavia uudistuksia, jotka vahvistavat ja selkeyttävät tartuntatautien sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjuntaa ja seurantaa. Samalla esitys sisältää joitakin rakenteellisia ja oikeudellisia kysymyksiä, jotka edellyttävät täsmennystä erityisesti toimivallan, vastuiden ja johtamisjärjestelmän osalta.

Hyvinvointialueen ja lupa- ja valvontaviranomaisen toimivallan suhde

Lakialoitteessa ehdotettu malli, jossa sekä hyvinvointialueen toimielin että valtakunnallinen lupa- ja valvontaviranomainen voivat samanaikaisesti tehdä elinkeinotoimintaa rajoittavia päätöksiä, on hyvinvointialueen näkemyksen mukaan oikeudellisesti ongelmallinen. Rinnakkainen toimivalta synnyttää merkittävää tulkintaepävarmuutta erityisesti tilanteissa, joissa viranomaisten päätökset ovat keskenään ristiriidassa. Lisäksi jää epäselväksi, miten toiminnanharjoittajan oikeusturva tällaisissa tilanteissa toteutuu sekä mihin viranomaiseen rajoituksiin kohdistuvat valitukset tosiasiallisesti kohdistuvat.

Lakialoite ei anna selkeää ratkaisua näihin kysymyksiin, mikä heikentää oikeusvarmuutta ja lisää hallinnollisten ristiriitojen riskiä. Hyvinvointialue katsoo, että elinkeinotoimintaan kohdistuvat juridisesti velvoittavat ja rajoittavat päätökset tulee keskittää selkeästi yhdelle viranomaiselle. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan tämän tehtävän tulee kuulua valtakunnalliselle lupa- ja valvontaviranomaiselle, jolla on toimintaan soveltuva juridinen resurssi.

Keskeiset huomiot

- THL:n roolin vahvistaminen ja mahdollisuus olemassa olevien rekisteritietojen yhdistämiseen on tärkeää kansallisen tilannekuvan ja yhteisten toimintalinjojen luomisessa, jotta THL voi tärkeää tehtäväänsä toteuttaa, sille on turvattava riittävät resurssit.
- Hyvinvointialueen tiedonsaantioikeuden laajentaminen epidemian havaitsemiseksi, selvittämiseksi ja tartunnan jäljittämiseksi on tärkeä lisäys
- Henkilökunnan rokotuksia koskeva sääntely on tasapainoinen ja tarkoituksenmukainen
- Kollektiivista karanteenia koskeva sääntely edellyttää käsittääksemme tarkempaa arviointia
- Rajoitustoimenpiteitä koskeva sääntely (luonnoksessa 70–76 §) edellyttää toimivallan ja vastuunjaon täsmentämistä.
- Velvollisuudesta kuulla tartuntatautien torjunnan asiantuntijoita myös poikkeustilanteessa olisi hyvä kirjata selkeämmin lakiin (luonnoksessa 81 ja 82§)

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotuksia koskeva säännös

Hyvinvointialue pitää tartuntatautilain nykyisen 52§:n (aiemman 48 §:n) muutosta perusteltuna. Pykälän muotoilu on tältä osin selkeä ja tarkoituksenmukainen. Hyvinvointialue pitää perusteltuna, että työnantajalla säilyy velvollisuus tarjota influenssarokotusta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle, mutta velvoittavasta rokotuspakosta luovutaan. Tämä ratkaisu tukee potilasturvallisuutta, vahvistaa henkilöstön luottamusta ja on työyhteisöissä hyväksyttävä.

Elinkeinotoiminnan rajoitukset ja tartuntatautilain 72-76 §

Lakialoitteessa ehdotetaan, että hyvinvointialue voisi määrätä hygieniatoimien tehostamisesta tartuntatautilain 72-76 §:n nojalla. Tällaiset määräykset voivat käytännössä muodostua elinkeinotoimintaa rajoittaviksi päätöksiksi, joilla on merkittäviä oikeudellisia ja taloudellisia vaikutuksia toiminnanharjoittajille.

Hyvinvointialueella ei ole lainopillista resurssia muotoilla elinkeinotoimintaa rajoittavia päätöksiä. Lisäksi hyvinvointialueella ei ole riittäviä rakenteita eikä resursseja rajoituspäätöksiin kohdistuvien valitusprosessien käsittelyyn. Hyvinvointialueella ei myöskään ole mahdollisuutta arvioida rajoitustoimien yhteiskunnallisia, taloudellisia ja kokonaistaloudellisia vaikutuksia elinkeinotoimintaan tai laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin.

Hallituksen esityksen mukaisten päätösten valmistelu, juridinen muotoilu, päätösten antaminen sekä niihin liittyvien valitusten käsittely eivät kuulu hyvinvointialueen ydinosaamiseen. Hyvinvointialueella ei ole henkilöstöä, jolla olisi edellytykset tehdä laaja-alaista vaikutusten arviointia elinkeinoelämän ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Hyvinvointialue katsoo, että elinkeinotoimintaa tosiasiallisesti rajoittavat säännökset tulee valmistella ja panna täytäntöön valtakunnallisen lupa- ja valvontaviranomaisen toimesta.

Hyvinvointialueen tartuntatautiasiantuntijoilla on keskeinen rooli arvioida tartuntataudin leviämiskäytäntöä, epidemiologista tilannetta sekä terveydenhuollon kuormitusta. Sen sijaan elinkeinotoiminnan rajoittaminen hallintopäätöksillä ei tulisi kuulua hyvinvointialueen tehtäviin.

Hyvinvointialue korostaa, että roolijako tulee kirjata lainsäädäntöön selkeästi siten, että hyvinvointialue tuottaa asiantuntija-arvion tartuntatautilanteesta ja valtakunnallinen lupa- ja valvontaviranomainen tekee näihin arvioihin perustuvat juridisesti sitovat ja rajoittavat päätökset.

Yhteenveto

Lakiluonnos on kokonaisuutena pääosin kannatettava, mutta edellyttää täsmennyksiä erityisesti toimivallan ja vastuunjaon sekä rajoitustoimenpiteiden sääntelyn osalta.

Lainsäädännön tulee tukea tehokasta tartuntatautien torjuntaa ilman, että hyvinvointialueille siirretään tehtäviä, jotka eivät kuulu niiden ydintehtäviin.

Allekirjoitus

Annika Luukkainen

Infektiosairauksien erikoislääkäri, LT

Infektioylikirurgi ja yhteensovittava tartuntataudeista vastaava lääkäri

Infektio- ja tartuntatautiyksikkö,

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Tuula Karhula, hallintoylikirurgi, LT, Ekhva

Karhula Tuula
Etelä-Karjalan hyvinvointialue